

Església de Santa Maria

Cubelles

Ubicació

Comarca: Garraf
Lloc/Adreça: pg. Narcís Bardají, 1
Alçada: 16

Coordenades:

Latitud: 41.20839
Longitud: 1.67303
UTM Est (X): 388751
UTM Nord (Y): 4562740

Classificació

Número de fitxa: 08074 - 5
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Barroc Popular
Segle: XVIII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: Catàleg, Núm. expedient: 2001/003107/B / BCIL 9666-I
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada
Titular: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat
Autoria de la fitxa: Josep Anton Pérez Arriaga
Data de registre de la fitxa: dt., 02/04/2019 - 02:00

Descripció

L'edifici de planta rectangular participa en gran mesura de l'estil del Barroc, amb tres naus que es troben dividides en trams reflectits exteriorment per contraforts. La coberta és a dues vessants, de teula àrab.

La façana és de composició senzilla. Presenta una portada amb porta allindada, brancals de pedra i acabament en frontó trencat amb volutes. A la part central del parament de façana, hi ha una finestra circular. L'acabament és amb timpà triangular, a on enmig es situa un rellotge. Hi ha restes d'arrebossat i pintat amb imitació d'encoixinat pla, s'aconsegueix l'efecte pictòric de l'esgrafiat.

El campanar, de pedra picada, es situa a la part esquerra, de planta quadrada i tres cossos octogonals, el superior més petit i amb corredor protegit per barana de balustres. Els pisos estan separats per una cornisa motllurada. La cantonera està feta de pedra natural. Presenta obertures de mig punt on hi ha les campanes. Interiorment, el temple es caracteritza per una concepció de l'espai unitari que adopta la tipologia de nau única amb capelles laterals. L'edifici té 30 metres de llargada per 20 d'amplada. A l'interior destaca la pica baptismal de marbre datada al segle XVIII, ubicada a la primera capella de l'epístola, la qual està decorada amb un fresc obra del pintor barceloní Josep Oriol Balmes Bosch, artista figuratiu que pintà el mural sobre el tema del bateig l'any 1962. A la següent capella de l'epístola destaca també el mural de la Mare de Déu de Montserrat (1961) obra de Joan Montcada i Planes, artista vinculat a Cubelles perquè hi va estiuejar al municipi vàries dècades del segle XX. El Sant Crist de l'altar major és obra de Josep Maria Camps i Arnau, uns dels escultors col·laboradors d'Antoni Gaudí; i la imatge de l'Assumpta i dels dos àngels de l'escultor Cándido Mateo Moral, del grup artístic de postguerra Betepocs.

Història

L'origen de la parròquia de Santa Maria és desconegut. Mossèn Joan Avinyó afirmava que probablement ja existia en el segle XI, quan un document es parla del *kastrum* de Cubeles. La parròquia és esmentada en el breu del Papa Anastasi IV l'any 1154 i en el testament de Ramon de Guàrdia, el 1205. L'església de Santa Maria ja estava construïda el segle XIII, data en què es té constància del rector més antic de la parròquia, Arnau de Buch. El temple era de petites dimensions i disposava d'un cor. L'altar major tenia un retaule realitzat a finals del segle XVI.

A finals del segle XVII el temple s'havia quedat petit, ja que el nombre de parroquians anava augmentant. Aquest fet va determinar que es sol·licités al rei Carles II el 2 de juliol de 1698, la construcció d'una nova església. La construcció de l'actual edifici que substituïa el d'origen medieval es va iniciar l'any 1700, les obres es van quedar aturades, quan només s'havia arribat a l'alçada de les cornises, per falta de recursos i la guerra de Successió. Es reiniciaren el 1719 i entre 1724 i 1732 es construïren les voltes del presbiteri i de les capelles de Sant Crist, Sant Pere i Sant Isidre, a més de la primera arcada fins a la trona. Mossèn Miquel Cortí, rector de Cubelles entre 1716 i 1754, fou el principal impulsor de la represa i finalització de les obres, que es finançaren gràcies a la construcció d'una premsa de lliura a favor de l'església. El nou edifici va ser beneït el 28 d'octubre de 1725, però la construcció del temple no es va finalitzar fins al setembre de l'any 1737. Del 1732 fins al 1736 es van completar les voltes i es va fer la barana de l'escala i la balustrada del cor, així com les portes de l'església.

El campanar es va aixecar l'any 1765, segons es desprèn de la inscripció que figura al cos superior. L'any 1792 el rector de la parròquia demana permís al Bisbat de Barcelona per construir un pont des de la casa de la rectoria fins a la torre o campanar. Aquest pont es va enderrocar l'any 1968. El 1794 es va acabar la construcció de l'altar de la Mare de Déu del Roser, obra del mestre escultor Miquel Galceran de Vilafranca, i el 1797 es fa un contracte amb Anton Nadal per daurar l'esmentat altar.

En aquella època, l'Església catòlica va emprendre la lluita de la Contrareforma, utilitzant com a recursos propagandístics un art teatral que concebia els edificis religiosos com un espai on s'escenificava el tema central del pensament barroc: el contrast entre l'horror i la misèria de la condició humana i l'esplendor diví. L'element més destacat d'aquest espai interior barroc és l'altar, el qual esdevé una mena d'arquitectura d'or amb figures policromes.

El segle XIX es van efectuar diverses millores al temple gràcies a la generositat de Joan Pedro i Roig. L'obertura dels finestrals laterals i de la roseta de la façana, així com l'enllosat, foren les principals. El campanar que combina la forma quadrangular amb l'octogonal va ser profusament utilitzat a Catalunya durant el segle XVII i següents. El de Cubelles es va realitzar a la primera meitat del segle XVIII i és una rèplica, de dimensions més reduïdes, del de la parroquial de Sant Antoni Abad a Vilanova i la Geltrú, projectat per Fra Josep de la Concepció l'any 1670, el qual va esdevenir un exemple per altres de construcció posterior.

El temple va ser cremat el 1936 en el context bèl·lic de la Guerra Civil i es va esfondrar la volta i els altars quedaren destruïts. Durant la Guerra Civil l'església oferia un aspecte ruïnós i solament va ser utilitzada com a magatzem del sindicat agrícola. L'any 1943 es va reprendre el culte perquè es van reparar les cobertes. Des d'aquesta data no s'han deixat de fer obres en diferents ocasions fins a la dècada de 2010.

Bibliografia

Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Cubelles. Núm. expedient: 2001/003107/B. Aprovació inicial 25/01/2001, aprovació provisional 18/09/2002, data publicació: 02/02/2004.

MARTÍNEZ, X.; VIDAL, J. (2008) "La construcció del Pont del Campanar", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p. 99-100.

PINEDA, A. (2008) "Records de la meva infantesa", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p. 7-20.

VIDAL, J. (2005) "Efemèrides cubellenques del 2005", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p. 77-83.

VIDAL, J. (2008) "Els Amics del Castell i el Pont del Campanar", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p. 5-6.

VIDAL, J. (2013) "Els altars i les confraries de l'església de Santa Maria al llarg de la història", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p. 85-104.

